

NYHETER OM EU

NYHETSREVISORER FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ JUNI 2008

Irländarna sa nej i folkomröstningen om Lissabonfördraget

Irländarna röstade nej i folkomröstningen om Lissabonfördraget. Vad som nu kommer att hända är ännu oklart. 53,4 procent av irländarna röstade nej till det nya fördraget. 46,6 procent röstade ja. Valdeltagandet slutade på drygt 53 procent.

När alla röster från Donegal i norr till Cork i söder hade räknats visade det sig att bara 10 av 43 valkretsar hade en majoritet för ja. I vissa delar av Dublin, de som ligger bortom de glassiga bank- och turistkvarteren, har dubbelt så många röstat nej som ja. Omröstningsresultatet är ett svidande nederlag för den irländska makteliten, representerad av partierna med 162 av de 166 platserna i parlamentet, näringslivets och böndernas inflytelserika organisationer som satsat hårt på att propagera för ett ja.

Vänsterpartiet Sinn Féin är det enda partiet i det irländska parlamentet på nej-sidan. Partiets EU-parlamentarikern Mary Lou McDonald kallar utslaget för en politisk chans. Hennes partiledare Gerry Adams säger att utgången är ett uttryck för att folket oroar sig för vart EU är på väg och önskar sig "en social europeisk union".

En annan viktig aktör på nej-sidan är The Peoples Movement, systerorganisation till Folkrörelsen Nej till EU, som motsätter sig varje försök att utveckla EU till en federal superstat och verkar för att försvara och förstärka folkstyre, demokrati och social rättvisa i Irland. På nej-sidan finns också fredsrörelsen, en del fackföreningar – och den stenkärliga affärsmannen Declan Ganley och hans Libertas som motarbetar Lissabonfördraget eftersom Irlands låga skatter kunde vara i fara om det gick igenom. – Folket har sagt sitt. I dag är det toppen att vara irländare, säger Declan

Ganley. Resultatet av den irländska folkomröstningen är ett stort bakslag för EU. För att Lissabonfördraget ska kunna träda i kraft måste det godkännas av samtliga medlemsländer. Irland är det enda EU-land som har folkomröstat. I övriga medlemsländer tas beslutet i respektive parlament.

Sveriges EU-kommissionär Margot Wallström är besviken över irländarnas nej. Men, påpekar hon, det är ingen katastrof:

– Det är viktigt att vi analyserar varför de röstade som de gjorde. Sedan får vi diskutera på toppmötet hur vi ska gå vidare härifrån. Jag hoppas att fler länder fortsätter med sina ratificeringar. 18 länder har redan sagt ja och alla länder bör få chansen att säga sitt. EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso säger att "resultatet ska självklart respekteras" för att genast komma med reservationer:

– Samtidigt måste vi inom EU ta ett kollektivt ansvar och gå vidare med processen. Barroso menar att Brian Cowen, Irlands premiärminister, nu måste gripa möjligheten att inför det stundande EU-toppmötet tolka det hans folk gett uttryck för och presentera idéer för hur den europeiska unionen ska gå vidare. Hur de högsta politiska ledarna vill försöka trassla sig ur de svårigheter som nu uppstått blir huvudfrågan på EU-toppmötet i Bryssel under midsommarehelgen.

Ett alternativ är att Lissabonfördraget läggs till handlingarna. Det är enligt EU:s egna fördrag den logiska konsekvensen av Irlands nej. Då avbryts ratifikationen och då fortsätter EU att regleras av Nicefördragets bestämmelser. Samtidigt skulle EU:s juridiska

experter kunna utreda om det finns delar av Lissabonfördraget som skulle kunna tillämpas inom ramen för gällande fördrag.

Ett annat alternativ är en omförhandling av Lissabonfördraget. Då spricker alla fastlagda tidtabeller och då väcks många svåra frågor. Ska någonting strykas eller läggas till? I så fall går man tillbaka till startpunkten för ett år sedan och i så fall måste hela den pågående ratifikationsprocessen göras om. Bland stats- och regeringscheferna finns ett mycket betydande motstånd mot en omförhandling.

Ett tredje, och mest troligt, alternativ är "business as usual". Processen fortsätter så att 26 av de 27 EU-länderna vid slutet av året godkänner Lissabonfördraget. För många EU-regeringar kan det framstå som ett bekvämt alternativ eftersom det politiska trycket läggs på regeringen i Dublin.

Irland kan samtidigt erbjudas någon form av förtydligande deklaration från övriga EU-länder. På så vis fick Danmark sina fyra förbehåll som gjorde att ja-sidan vann i den andra folkomröstningen om Maastrichtfördraget (1993). På samma vis fick Irland ett förtydligande på toppmötet i Sevilla om neutraliteten inför den andra folkomröstningen om Nicefördraget (2002). EU:s stats- och regeringschefer kommer förmodligen att bevilja Irland ett eller flera undantag och på så sätt en ny möjlighet att rösta om Lissabonfördraget. Den stora oklara frågan är bara vad som finns att undanta slash förtydliga och som är tillräckligt för att göra om samma odemokratiska nummer lika enkelt igen och vända den starka negativa opinionen i arbetarkvarteren och på landbygden i Irland.

Risk att svensk haj försvinner

Fortsatt fiske riskerar att utrota hajen i svenska vatten, varnar forskare. Den vanligaste, pigghajen, har enligt beräkningar minskat i nordöstra Atlanten med 95-98 procent på 20 år. EU har kvoter för fångst av pigghaj och de ligger långt över forskarnas rekommendationer, skriver Svenska Dagbladet. Hajarnas egen lobbyorganisation, Shark Alliance, hoppas nu att Sverige, som anses hajvänligast i Europa, ska föra den hotade fisken talan i EU.

Skepsis mot nya EU-fördraget

Om inte svenska avtal kommer att gälla för gästarbetare ska Sverige inte godkänna det nya EU-fördraget. Det tycker 72 procent av ombuden på IF Metalls kongress, som svarade på en enkät från tidningen Dagens Arbete. Ombuden går därmed emot den officiella LO-linjen, som innebär att Sverige bör skriva på Lissabonfördraget i dess nuvarande form. Av IF Metallkongressens 300 ombud svarade 81 procent på DA:s enkät. EU-skepsisen är positivt överraskande eftersom det inte är vem som helst som tillåts vara ombud på en metallkongress, det näst största förbundet inom LO.

Riksdagen avvisar folkomröstning

Det blir ingen svensk folkomröstning om EU:s nya grundlag – Lissabonfördraget. Miljöpartiets och vänsterpartiets krav röstades ner i riksdagen med siffrorna 261-31. Övriga partier anser att det är riksdagen som ska godkänna om Sverige ska ansluta sig till fördraget. Lissabonfördraget innebär att mer makt flyttas och förändringen är så stor att det krävs en folkomröstning, anser vänsterpartiet och miljöpartiet.

Lagrådet ger grönt ljus till Lissabonfördraget

Lagrådet lämnade den 13 juni sitt yttrande om Lissabonfördraget till regeringen. De konstaterar att Lissabonfördraget i princip är det samma som den EU-konstitution som lagrådet redan tidigare godkänt. Därför har lagrådet inga invändningar mot

Lissabonfördraget eller att beslutet tas av riksdagen utan ändring av grundlagen.

Ihåligt EU-register över lobbyister

Ett obligatoriskt register ska inrättas över alla lobbyister inom EU:s institutioner. Det anser EU-parlamentet. Totalt finns det runt 15.000 lobbyister i Bryssel. Av dem är cirka 80 procent betalda av storföretag. Ekonomisk makt omsätts till politisk.

De professionella påtryckarna är enligt EU-parlamentets majoritet, en naturlig del i det politiska livet. Men det måste finnas information om vilka de är och vem de företräder.

Det register som EU-parlamentet efterlyser ska vara obligatoriskt för parlamentet, ministerrådet och kommissionen. Idag finns bara ett register över de 5.000 lobbyister som verkar inom parlamentet.

Livsmedelsindustrin påverkar kostråd

Lobbyister inom livsmedelsindustrin kommer att leda arbetet med att förbereda EU:s nya kostråd. I nätverket Eurreca, som ska ta fram underlag till de nya råden, ingår personer med kopplingar till ILSI – ett kontroversiellt institut som har skapats av bland annat Coca-Cola, Heinz och Procter & Gamble. ILSI ifrågasatte 2002 WHO:s rekommendationer om minskad konsumtion av socker och läsk. Institutet har också tonat ner kopplingen mellan dålig kost och fetma och i stället framfört bristande fysisk aktivitet som den stora faran, uppger Svenska Dagbladet. Eurreca finansieras av EU-kommissionen genom ett anslag på 123 miljoner kronor.

Tyskland förlänger övergångsreglerna

Mycket talar för att Tyskland förlänger restriktionerna mot arbetstagare från de nya EU-länderna i Östeuropa. Övergångsreglerna har efter hand förlängts och nu kommer signaler om att Tyskland vill förlänga undantaget från den fria rörligheten av arbetskraft

till den maximala tiden sju år.

Det innebär att den tyska arbetsmarknaden öppnas för östeuropeerna tidigast 2011. Övergångsreglerna för de två senaste EU-medlemmarna, Rumänien och Bulgarien, förlängs sannolikt till 2013.

Tyska LO, DGB, varnar för att en öppning av arbetsmarknaden kräver att landet inför minimilöner, annars riskerar Tyskland löne- och social dumping.

Tjeckien granskar om fördraget är lagligt

Tjeckiens författningsdomstol ska granska om Lissabonfördraget är förenligt med tjeckisk lag. Det beslutade den tjeckiska senaten.

Domstolen ska granska om Lissabonfördragets ökade användning av majoritetsbeslut istället för enhällighet i ministerrådet är tillåtet enligt tjeckisk lag. Andra viktiga frågor handlar om överföring av mer makt till EU:s institutioner och vilka effekter den nya bindande europeiska rättighetsstadgan får.

Enligt planerna ska Lissabonfördraget börja gälla den 1 januari 2009. Det är oklart om den tjeckiska granskningen spräcker tidtabellen.

Ministrar enades om nya arbetstidsregler

Ministerrådet har enats om en kompromiss om ändringar i det så kallade arbetstidsdirektivet. Överenskommelsen innebär bland annat att medlemsländerna får frångå maxtaget för veckoarbetstiden på 48 timmar. Denna så kallade opt-out-möjlighet innebär att länderna kan tillåta veckoarbetstid upp till 60 timmar om arbetsgivaren fått ett medgivande från arbetstagaren. Som en följd av flera domar i EU-domstolen införs också begreppet "inaktiv del av jourtid". I överenskommelsen fastställs att som arbetstid räknas inte sådan tid som till exempel när en läkare har jour och finns på plats på ett sjukhus men inte behöver arbeta. Vid ett kommande möte ska ministerrådet fatta det formella beslutet om en gemensam ståndpunkt som enligt tidsplanen ska behandlas av EU-parlamentet i slutet på året.